

Toruń, dnia 20 października 2018 r.

Dr Adam Kola
Prodziekan ds. Organizacji i Rozwoju
Wydziałowy Koordynator ds. Jakości Kształcenia
Wydział Filologiczny
UMK
w miejscu

**Raport dot. losów absolwentów
wraz z rekomendacjami w zakresie doskonalenia jakości kształcenia
na Wydziale Filologicznym**

Przebieg procedury dot. badania losów absolwentów na WF:

We wrześniu przekazano raporty przedstawicielom poszczególnych kierunków i specjalności studiów w Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, którzy opracowali raporty cząstkowe i przekazali je do Wydziałowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia – Prodziekana ds. Organizacji i Rozwoju. Na posiedzeniu Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia dnia 9 października 2018 r. przyjęto rekomendacje. Do dnia 20 października 2017 r. przygotowano raport wraz z rekomendacjami (zgodnie z Zarządzeniem Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika nr 103 z dnia 5 lipca 2016 r.).

Należy przy tym podkreślić, że zarówno Uwagi wprowadzające, jak i Analiza szczegółowa oraz Rekomendacje, przynajmniej w pewnej części, dotyczą kwestii, które podnoszone były zarówno przed rokiem, jak i dwa lata wcześniej.

Uwagi wprowadzające:

1. Jak i w poprzednich latach, ze względu na specyfikę studiów prowadzonych na Wydziale Filologicznym, rekomendacje na podstawie tak niewielkiej liczby odpowiedzi na większości specjalności/kierunków nie mają mocy wiążącej. Większa liczba odpowiedzi dot. jedynie f. polskiej i angielskiej, w tym badaniu również kulturoznawstwa.
2. Ze względu na duże zróżnicowanie oferty dydaktycznej WF, wprowadzenie jednorodnych rekomendacji dla całego Wydziału nie jest możliwe. Należy każdorazowo dopasowywać rekomendacje do poszczególnych kierunków studiów i specjalności, a przynajmniej w podziale na cztery grupy kierunków: filologię polską, kulturoznawstwo, filologię obce/neofilologię oraz filologię klasyczną.

3. Brak pełnych odpowiedzi czy odpowiedzi na wszystkie pytania, również utrudnia budowanie wiążących rekomendacji.
4. Szczegółowe raporty dot. poszczególnych kierunków i specjalności znajdują się w dokumentacji WF, zostały przygotowane przez przedstawicieli poszczególnych jednostek w Komisji ds. Jakości Kształcenia WF.

Analiza:

1. W badaniu na poszczególnych kierunkach wzięła udział różnorodna liczba studentów na poszczególnych kierunkach i specjalnościach. Wysoki odsetek odpowiedzi otrzymujemy na kierunkach, na których jest niewielu studentów, lecz często dotyczy on 1-2 absolwentów.
2. Trzeba jednak z zadowoleniem odnotować, że zdecydowana większość absolwentów WF studiów I i II st., dalej się uczy (zwłaszcza w przypadku st. I) lub pracuje (zwłaszcza w przypadku st. II). W odróżnieniu od lat poprzednich należy zauważyć istotną zmianę: (1) wzrost liczby absolwentów studiów I st., którzy podejmują pracę, (2) często – i to już dotyczy obu stopni – równoległe z dalszym kształceniem się, (3) które często przybiera formę już nie pełnych studiów, lecz (4) różnego rodzaju kursów dokształcających o specjalistycznym charakterze, (5) niejednokrotnie związanych z podejmowaną pracą. Stanowi to istotne novum w stosunku do wcześniejszych ankiet i jest możliwe do zaobserwowania na wielu kierunkach prowadzonych na WF. Wszystkie ankiety wyraźnie wskazują na minimalny odsetek osób bezrobotnych lub nie podejmujących innych aktywności edukacyjnych czy zawodowych.
3. Należy zauważyć wyraźną poprawę we wskaźnikach dot. liczby osób pracujących na umowę o pracę, mniejszą zaś liczbę osób pracujących w ramach innych umów lub bez wynagrodzenia, co jest ważną zmianą w stosunku do poprzednich lat.
4. W związku z wielością kierunków i specjalności trudno wskazać na jeden wiodący obszar zatrudnienia absolwentów WF. Występuje w tym zakresie duże zróżnicowanie. Wskazać można na powtarzające się branże, zgodne zresztą z profilami naszych absolwentów i przygotowaniem do rynku pracy oferowanym przez WF: turystyka, tłumaczenia, IT, sprzedaż, obsługa klienta, praca biurowa, media, reklama i promocja, edukacja (zob. kolejny punkt), kultura i sztuka, itd. Podobnie jak w roku poprzednim widać pewną poprawę w większym odsetku polonistów pracujących w zawodzie, w tym sensie można uznać, że ta zmiana nabiera cech pewnego trendu wśród absolwentów kierunku. Również w odniesieniu do tej grupy absolwentów wyraźne staje się zatrudnienie na stanowiskach copywriterów i w branżach takich jak marketing czy reklama, co pozwala stwierdzić, że otwarcie kierunku Lingwistyka praktyczna i copywriting było decyzją odpowiadającą na zapotrzebowanie rynku pracy. W przypadku neofilologii szczególnie ważne były kompetencje językowe, pozwalające na

znalezienie odpowiedniej pracy – i ten element był pozytywnie przez naszych absolwentów waloryzowany.

5. W zasadzie brak zatrudnienia w edukacji w przypadku WF, wyjątek wciąż stanowi f. angielska i f. polska.
6. Trzeba także podkreślić, że znaczna większość absolwentów WF pracuje, większość jest z pracy zadowolona (w zależności od kierunku, ale jest to średnio od ok. 75% absolwentów do nawet 100%, co w przypadku niewielkiej liczby odpowiedzi nie jest niestety w żaden sposób miarodajne; chociaż są takie kierunki, których absolwenci wskazują na mniejsze zadowolenie z pracy – średnio o ok. 10% - niż w poprzednich latach. Trudno póki co jednak stwierdzić, czy jest to trwała tendencja, czy też jednorazowe wahanie wynikające ze stosunkowo niewielkiej liczby odpowiedzi).

Rekomendacje:

1. Rokrocznie ponawiany jest na pierwszym miejscu postulat dotyczący **zwiększenia udziału absolwentów w badaniach** dot. ich losów. Można to osiągnąć łączyąc ich bardziej z Wydziałem Filologicznym UMK, np. poprzez prezentację losów absolwentów, informowanie o ważnych wydarzeniach, itd., co zresztą w ostatnich latach jest czynione. W przypadku polonistyki w opracowaniu zwrócono uwagę na pewną poprawę zwrotności ankiet, co powiązano z większą obecnością tego kierunku w mediach społecznościowych i Internecie (FB, blog itd.). Jeśli ta tendencja się utrzyma, będzie to pewnego rodzaju wskazaniem dla WF i jednostek przygotowujących badania. Należy przy tym podkreślić, że w ostatnim roku została zmodernizowana strona internetowa WF i poszczególnych jednostek, jak również zaczął funkcjonować profil WF na Instagramie, być może przyniesie to zakładane efekty. W związku z tym, że to nie WF realizuje badania, nie jest to rekomendacja odnosząca się wprost do naszych działań, chociaż wskazano na potencjalną możliwość poprawy tej sytuacji.
2. W kolejnych latach powraca kwestia uświadamiania studentom znaczenia na rynku pracy **kompetencji miękkich**, w tym np. – na f. polskiej i na f. obcych – **nauki języków obcych** (zwłaszcza dot. to j. angielskiego; często podkreślana znajomość na niższym poziomie niż wymagana; ale pozytywnie jest oceniana znajomość języków obcych na poszczególnych neofilologiach). Rekomendacja: większa liczba dostępnych zajęć w j. angielskim, co już jest realizowane w ramach anglojęzycznego cyklu dla studentów Erasmusa, który jest otwarty dla wszystkich studentów WF, zajęć prowadzonych na poszczególnych kierunkach oraz studiów skierowanych do obcokrajowców. Do rekomendacji w tym zakresie należy dodać ew. podkreślanie w sylabusach i na zajęciach organizacyjnych możliwość nabywania kompetencji miękkich i konieczności ich weryfikowania.
3. Postulowane jest – wzorem lat poprzednich, lecz tu częściej formułowane – **zwiększenie liczby zajęć z zakresu nowych technologii** (różnego rodzaju – od

zaawansowanej obsługi komputerów, przez pracę z mediami społecznościowymi, cyfrowymi narzędziami tłumaczeniowymi lub wspierającymi pracę tłumacza, po programy edytorskie czy graficzne itd.). Do tej pory punkt ten był łączony z poprzednim, jednakże w związku z częściej i wyraźniej formułowanym tego rodzaju postulatem, a także w związku ze zmianami na rynku pracy, uznano konieczność podkreślenia tego elementu w kształceniu studentów na WF. Trzeba wszakże podkreślić, że zmiany programowe wprowadzane w ostatnich latach, uwzględniły część z tych postulatów (ze względu na zakres czasowy badań nie są one jeszcze widoczne w tych wynikach). Postulat ten wymaga wszakże dalszych nakładów finansowych na zakup nowego sprzętu, co zresztą jest sukcesywnie na WF czynione, m.in. ze środków z dotacji projakościowej (wyposażenie w roku ubiegłym nowej sali komputerowej w Collegium Maius).

4. Większy nacisk na zdobywanie **umiejętności praktycznych** (na filologiach obcych – ponownie w komentarzach absolwentów wraca znajomość języków specjalistycznych, zwłaszcza w zakresie IT, psychologia, prawa – postuluje się tu zwiększenie tego rodzaju zajęć nie tylko na WF, ale również otwartych na całej uczelni) oraz – podobnie jak w poprzednich latach – **zwiększenie liczby staży i praktyk proponowanych przez uczelnię, a także innych form współpracy uczelni z przedsiębiorcami**. Wiele z tych elementów jest już realizowanych na WF pod wpływem poprzednich ankiet. Zmiany te nie uwidaczniają się jeszcze w badanej grupie (zwłaszcza tej dotyczącej absolwentów sprzed 3-4 lat), bowiem ich wprowadzenie nastąpiło w kolejnych cyklach dydaktycznych. Można tu wskazać na dodatkowe kursy z kompetencji miękkich, Akademię Zawodu, spotkania realizowane we współpracy z Biurem Karier, spotkania z pracodawcami, Śniadania u Filologów, Program Stażowy, wyjazdy na praktyki w ramach programu Erasmus+ itd., jak również w nowych programach studiów – Lingwistyce praktycznej i copywritingu czy uruchomionej dopiero od roku akademickiego 2018/19 Logopedii. Zatem spora liczba inicjatyw została zaproponowana studentom w ostatnich latach, zaś na ich efekty musimy jeszcze poczekać (pierwszych realnych efektów tego rodzaju programów będzie można się spodziewać w kolejnym badaniu). Niemniej jednak wyraźnie widać większą współpracę WF z pracodawcami, idące za tym zmiany w programach studiów i proponowanych studentom zajęcia.
5. Nową rekomendację w stosunku do roku poprzedniego stanowi istotna dla rosnącej liczby pracujących absolwentów WF **możliwość doksztalcenia się w zakresie specjalistycznych kursów i studiów podyplomowych** (choć już w roku 2016 zwracano na ten aspekt uwagę). Wyraźnie bowiem widać, że liczba osób pracujących i studiujących rośnie, jak również wprost formułowane są komentarze, które wskazują, że absolwenci wypełniają braki związane z ich kierunkowym wykształceniem w takiej właśnie postaci. Gdyby móc odpowiedzieć na to zapotrzebowanie w postaci tego rodzaju inicjatyw edukacyjnych, byłoby to z pożytkiem zarówno dla studentów, absolwentów, jak i dla WF i pracodawców. Trudno wszakże póki co formułować

jednoznacznie tego rodzaju rekomendację bez obserwacji długofalowego trendu w tym zakresie.

6. W zakresie polonistyki i anglistyki widać ponowne zainteresowanie możliwością podejmowani **ścieżki nauczycielskiej**, co oczywiście będzie w nadchodzącym roku akademickim dodatkowo skomplikowane przez reformę systemu nauki i szkolnictwa wyższego. Niemniej jednak należy mieć również i ten aspekt karier naszych absolwentów na uwadze. Być może należałoby rozważyć skupienie uwagi na szkoleniu studentów jako przyszłych nauczycieli do szkół prywatnych. Wśród tych postulatów i rekomendacji wraca również kwestia certyfikatów językowych oraz szkoleń z języków specjalistycznych.

Podsumowanie:

Analiza wyników ankiet absolwentów na wszystkich kierunkach i specjalnościach studiów prowadzonych na WF wyraźnie wskazuje, że – podobnie jak w poprzednich latach – ich sytuacja na rynku pracy jest dobra – dot. to zarówno poziomu zatrudnienia, jak i – wciąż – stopnia zadowolenia. Należy również odnotować, że wskazane rekomendacje (postulaty stawiane przez naszych absolwentów) zostały w pewnej mierze już wprowadzone pod wpływem wcześniejszych ankiet, albo też są sukcesywnie wprowadzane, wyraźnie wyznaczając kierunek zmian w programach studiów na WF, w coraz większym i lepszym stopniu odpowiadając na wyzwania rynku pracy (przykłady zmian zachodzących na polonistyce w zakresie profilu praktycznego w postaci edytorstwa, logopedii czy lingwistyki praktycznej i copywritingu; filologia obcych – translatorycznego; kulturoznawstwo – nowych mediów i studiów dot. Dalekiego Wschodu, doskonale to obrazują). Jedynym niepokojącym sygnałem jest – mimo wszystko – stosunkowo niska responsywność ankiet, co w przypadku kierunków o niewielkiej liczbie studentów (a tak jest w przypadku WF często) daje mało miarodajne wyniki. Te wnioski pokrywają się z tymi z lata poprzednich.

Odmienne są następujące dwie kwestie: (1) zwiększeniu udziału zajęć praktycznych, szczególnie zaś w zakresie szeroko pojmowanych nowych technologii oraz języków praktycznych; oraz (2) podjęcia w ramach WF na nowo dyskusji nad ofertą kursów i studiów podyplomowych (propozycji studiów translatorycznych z otwartą formułą wyboru zajęć/modułów okazała się trafiona).